

اهمیت سحر خیزی در اسلام

محمد تقی صرفی پور

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

بعد از حمد و سپاس خداوند حکیم و درود و
صلوات فراوان بر آخرین پیامبرش حضرت
محمد مصطفی و اهل بیت طاهرینش

خداوند ما را برای عبادت خلق کرده است تا
به کمال برسیم و در نتیجه در آخرت خداوند
از بندگان مومنش اعلام رضایت کرده و آنها
را داخل بهشت برینش می نماید.

عبادت اقسامی دارد که در راس آنها نماز است.
و بعد از نمازهای یومیه، بهترین نماز، نماز شب
است.

خداوند آنقدر مهربان است که نماز شب را
برای ما واجب نکرده است چون بیدار شدن از
خواب و وضو گرفتن و نماز خواندن مخصوصا
در سرما برای افراد عادی سخت است. اما
هر که این کار را بکند خداوند به او انواع
جوایز و هدایای بزرگی عنایت می فرماید. مثلا
قرض او را دا می کند. او را از فقر نجات می
دهد. اخلاقش را خوب می کند. رویش را
نورانی می نماید. بویش را خوش می کند.
دردش را از بین می برد. قدرتش را بیشتر می
کند و...

در این کتاب که دومین کتابی است که درباره
اهمیت سحر خیزی و اهمیت نماز شب تقدیم
خوانندگان می شود به ابعادی از اهمیت

نماز شب و آثار پربرکتش اشاره می شود. انشاء الله
مورد استفاده خوانندگان محترم قرار گیرد.
بهار 98- شهر حسن آباد فشافویه - زادگاه شیخ
کلینی

بخش اول: سحر خیزی عامل موفقیت

یکی از مهم ترین عوامل موفقیت اولیاء
خدا، سحر خیز بودن آنان است.

چون خداوند جایزه های خود را در سحرها
تقسیم می کند انانی که سحرها بیدارند و با
خدا مشغول راز و نیاز هستند از این جوایز
بهره زیادی میبرند.

گنج سعادت را از برکت بیداری و دعای سحرگاهی
می توان به دست آورد:

هر گنج سعادت که خدا داد به حافظ
از یمن دعای شب و ورد **سحری** بود

همه پیامبران و امامان و اولیاء خدا و علمای
ربانی، سحر خیز بودند.

بعضی همه شب را بیدار بودند بعضی دوساعت
مانده به اذان صبح و طلوع فجر صادق. بعضی
بیشتر و بعضی کمتر.

درباره سحر نوزدهم ماه مبارک رمضان که حضرت در
آن روز ضربت خوردند روایت شده: بعد از رسیدن به
مسجد، حضرت اول با سپیده سحر خدا حافظی کرد: ای
طلوع فجر! از روزی که علی به دنیا آمده، نشده تو بیدار
باشی و چشمان علی در خواب؛ اما این شب، آخرین
شبى است که چشم علی را بیدار مى یابی^۱.

عَنِ الْإِمَامِ الرُّضَا (ع) فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ (ع) كَانَ قَلِيلَ النَّوْمِ
بِالْإِيلِ، كَثِيرَ السَّهَرِ، يُحْيِي أَكْثَرَ لَيَالِيهِ مِنْ أَوَّلِهَا إِلَى الصُّبْحِ

¹<https://hawzah.net/fa/Magazine/View/2689/3856/29760>

وَكَانَ كَثِيرَ الصَّيَّامِ^۲

در حدیثی از امام رضا (ع) رسیده است که حضرت
علی علیه السلام همواره اندکی از شب را می خوابید.
بسیاری از شب ها بیدار بود. بیشتر شب ها از اول شب تا
صبح بیدار بود و بسیار روزه می گرفت

**بعضی اولیاء خدا اگر سحری خواب می ماندند
اون روز رو لباس سیاه می پوشیدند و عزادار
می گردیدند.**

**مرحوم سیدعلی قاضی می گفتند: سحر بیدار
شوید حتی اگر نماز نخوانید اشکال ندارد.
بیدار شوید دوغ یا انگور یا چیز دیگر بخورید!**

^۲وسائل الشیعه، ج ۱، ص 67

در روایات آمده است حضرت علی (ع) شبی از مسجد بیرون آمد. جمعیتی را دید که به حضرت پیوستند و با حضرت حرکت کردند. حضرت از حرکت ایستاد. سپس فرمود: «شما کیستید؟» گفتند: «از شیعیان شما ایم» . حضرت با دقت در چهره‌های آنان نگرست. سپس فرمود: «نمی‌دانم چیست که سیمای شیعه را در شما نمی‌بینم!» گفتند: «ای امیرمؤمنان! مگر سیمای شیعه چگونه است؟» حضرت فرمود

صَفَرُ الْوُجُوهِ مِنَ السَّهَرِ، عُمُشُ الْعُيُونِ مِنَ الْبُكَاءِ حُدْبُ
الظُّهُورِ مِنَ الْقِيَامِ خُمُصُ الْبُطُونِ مِنَ الصَّيَامِ ذُبْلُ الشَّفَاهِ
مِنَ الدُّعَاءِ عَلَيْهِمْ غَبْرَةُ الْخَاشِعِينَ^۳

بر اثر شب‌زنده‌داری زرد چهره‌اند. بر اثر گریه از خوف خدا چشمانشان به هم خورده است. بر اثر عبادت و

^۳. بحار الانوار، محمدباقر مجلسی، ج ۶۵، ص ۱۵۰

شب زنده داری گوژپشتند. بر اثر روزه شکم های آنان
لاغر شده است. بر اثر دعا لب هایشان خشکیده است و
غبار خشوع کنندگان بر آنان است.

پیامبر (ص) فرمود:

أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صَلَاةُ دَاوُدَ كَانَ يَنَامُ نِصْفَ
الَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ^۴

دوست داشتنی ترین نماز نزد خداوند نماز حضرت داوود
است؛ همواره نیمی از شب را می خوابید و برای عبادت،
یک سوم شب را برمی خاست و یک ششم دیگر را به
خواب می رفت.

^۴. تذکره الفقهاء، علامه حلی، ج ۲، ص ۲۹۷

:خداوند به حضرت موسی (ع) فرمود

قُمْ فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ اجْعَلْ قَبْرَكَ رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ^۵

در تاریکی شب به پاخیز و با سحر خیزی (و مناجات)

مدفن خود را باغی از باغ‌های بهشت ساز.

پیامبر (ص) در وصایای خویش به «عبدالله بن مسعود» از

عبادت، زهد و نیایش حضرت سلیمان نبی (ع) خبر

:می‌دهد و می‌فرماید

ای پسر مسعود! حضرت سلیمان با آن سلطنت که داشت

نان جو می‌خورد و به مردم نان گندم سفید می‌داد. لباس

پشمی می‌پوشید. وقتی به طور کامل تاریکی شب او را

^۵. بحار الانوار، ج ۸۷، ص ۱۵۵

فرا می گرفت، دست‌هایش را به گردنش می‌بست و با این حالت به عبادت خدا، شب را به صبح می‌برد^۶

نوف بکالی» می‌گوید: در یکی از شب‌ها حضرت علی (ع) را دیدم که از بستر برای عبادت برخاست. نگاهی به ستارگان افکند و به من فرمود: «خوابی یا بیدار؟» گفتم: «بیدارم» فرمود:

يَا نُوفُ! طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا، الرَّاعِينَ فِي الْآخِرَةِ،
أُولَئِكَ قَوْمٌ اتَّخَذُوا الْأَرْضَ بَسَاطًا وَتُرَابَهَا فِرَاشًا وَمَاءَهَا
طِبَاءً وَالْقُرْآنَ شِعَارًا وَالدُّعَاءَ دِثَارًا، ثُمَّ قَرَضُوا الدُّنْيَا قَرْضًا
عَلَى مِنْهَاجِ الْمَسِيحِ.

یا نوف! اِنَّ دَاوُدَ (ع) قَامَ فِي مِثْلِ هَذِهِ السَّاعَةِ مِنَ اللَّيْلِ
فَقَالَ: اِنَّهَا لَسَاعَةٌ لَا يَدْعُو فِيهَا عَبْدٌ اِلَّا اسْتُجِيبَ لَهُ اِلَّا اَنْ
يَكُونَ عَشَارًا اَوْ غَرِيفًا اَوْ شُرْطِيًّا اَوْ صَاحِبَ عَرْطَبَةٍ اَوْ

^۶.بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۹۷

صَاحِبَ کُوبَةٍ^۷

ای نوف! خوشا به حال آنان که از دنیای حرام چشم پوشیدند و دل به آخرت بستند. آنان مردمی اند که زمین را تخت، خاک را بستر، آب را عطر، قرآن را پوشش زیرین و دعا را لباس رویین خود قرار دادند و با روش عیسای مسیح با دنیا برخورد کردند. ای نوف! همانا داوود پیامبر (ع) در چنین ساعتی از شب بر می خاست و می گفت: «این ساعتی است که دعای هر بنده‌ای به اجابت می رسد، جز باجگیران، جاسوسان، شبگردان و نیروهای انتظامی حکومت ستمگر و نوازنده طنبور و . «طبل

حسن بصری می گوید:

مَا كَانَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ عَبْدٌ مِنْ فَاطِمَةَ كَانَتْ تَقُومُ حَتَّى

^۷. نهج البلاغه، ص ۱۰۴

تَوَرَّمْ قَدَمَاهَا^۸

عابدتر از فاطمه در میان امت نمی توان یافت؛ زیرا به حدی مشغول عبادت می شد که پاهایش ورم می کرد

«استاد شهید مرتضی مطهری» از سحر خیزی پدر بزرگوارشان در زمانی که هر دو در قید حیات بودند، چنین یاد می کند:

هیچ وقت پدرم نمی گذاشت که وقت خوابش از سه ساعت از شب بگذرد و تأخیر بیفتد. شام را سر شب می خورد و سه ساعت از شب می خوابید و حداقل دو ساعت به طلوع فجر مانده بیدار می شد. حداقل قرآنی که تلاوت می کرد یک جزء بود. و با چه فراغت و آرامشی نماز شب می خواند. حالا تقریباً صد سال از عمرش می گذرد. هیچ وقت نمی بینم که یک خواب

^۸. بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۸۴

ناآرام داشته باشد.

اینها دل را زنده می‌کند. آدمی که می‌خواهد از چنین لذتی بهره‌مند شود، باید کمتر از لذت‌های مادی استفاده کند تا بتواند به آن لذت عمیق‌تر الهی برسد.^۹

ملاهادی سبزواری در تمام عمر یک سوم آخر شب را بیدار می‌شد و به راز و نیاز و خواندن دعای جوشن کبیر و نماز شب سرگرم بود و با ناله و مناجات‌های نیمه شب، خانواده وی که در حجره‌های بالای خانه در خواب بودند، از خواب بیدار می‌شدند و صدای حکیم را می‌شنیدند. در تمام مدت تدریس ممکن نشد بانگ مؤذن بلند شود و ایشان درسی را قطع نکند و به سخنان خود پایان ندهد و صدایشان به اذان بلند نشود.^{۱۰}

^۹. احیاء تفکر دینی، شهید مطهری، ص ۹۵

^{۱۰}. روزنامه رسالت، صفحه چهارم، ۱۳۷۲/۲/۴

بخش دوم: نماز شب در آینه آیات قرآن کریم

آیات و احادیث بسیار متعدد در مورد جایگاه و ارزش سحر خیزی و اقامه نماز شب و اقامه نماز صبح در اول وقت و خوب نبودن خواب بعد از اذان صبح تا طلوع آفتاب، وجود دارد که به چند مورد آن اشاره می‌کنم:

1- **إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُوداً^{۱۱}**

قطعاً نماز صبح مشهود فرشتگان شب و روز است.

2- **كَانُوا قَلِيلاً مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ^{۱۲}**

(اسرا 78)

¹¹

(سوره ذاریات آیات 17 و 18)

¹²

آنان (پرهیز گاران و محسنین) کمی از شب را می خوابیدند و در سحرگاهان استغفار میکردند.

3- وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ؛ « کسانی که شبانگاه برای پروردگارشان سجده و قیام می کنند» .
(فرقان: ۶۴)

4- اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ
وَ يَرْجُوا رَحْمَةً رَبِّهِ (زمر: ۹)
آیا [چنین کسی با ارزش است یا] کسی که در ساعات شب در حال سجده و قیام به عبادت مشغول است و از عذاب آخرت می ترسد. و به رحمت پروردگارش امیدوار است؟!

6- یکی از دوستان سردار شهید، مهدی زین الدین، می گوید: «شاگرد مغازه کتاب فروشی بودم. پدر شهید گفت: ما می خواهیم برویم مسافرت، تو بیا و منزل ما بخواب. آن سال، زمستان سردی بود. شب که رفتم منزل حاج آقا، زود خوابیدم. ساعت حدود دو بود که

دیدم در می زنند اول فکر کردم خیالاتی شدم. رفتم در را باز کردم، دیدم آقا مهدی با چند نفر از دوستانش از جبهه آمده اند. آن قدر خسته بودند که به محض اینکه آمدند داخل، خوابشان برد. چند ساعتی بیشتر نگذشته بود که دوباره صدایی شنیدم. انگار کسی داشت ناله می کرد. از پنجره نگاه کردم، دیدم آقامهدی در آن هوای سرد زمستان، سجاده را توی ایوان انداخته و دارد راز و نیاز می کند.»

برادر رضوی، از همراهان شهید محمد ناصر ناصری، درباره سوز و آتش عشق این شهید بزرگوار در نیمه های شب می گوید: «زمانی که شهید ناصری در مزار شریف (افغانستان) مأموریت داشت، چندشبی با او در یک اتاق خوابیدم. نیمه های شب از صدای ناله ها و گریه های شدیدش از خواب بیدار شدم. صدا از بیرون می آمد. از پنجره نگاه کردم. دیدم روی تراس جلوی ساختمان، یک سجاده پهن کرده و مشغول نماز است.

چنان از سر سوز گریه می کرد که شانه هایش می لرزید. چند روز بعد که خیلی خودمانی علت گریه هایش را در نماز شب سؤال کردم، گفت: فلانی، من تا شب چنین راز و نیازی با خدا نکنم، در روز هیچ کاری از دستم برنمی آید و روایت در تفسیر ایه مذکور: رسول خدا (ص) درباره کسانی که از گزند وسوسه شیطان در امان اند، فرمود:

ثَلَاثَةٌ مَعْصُومُونَ مِنْ إِبْلِيسَ وَ جُنُودِهِ الذَّاكِرُونَ لِلَّهِ وَ
الْبَاكُونَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَغْفِرُونَ بِاللَّسْحَارِ¹³

سه گروه از [وسوسه های] ابلیس و لشکریانش در امان اند: آنان که خداوند را یاد می کنند، و آنان که از بیم [عذاب] خداوند گریه دارند و کسانی که سحرگاهان استغفار می کنند.

¹³. میزان الحکمه، ج ۷، ص ۲۴۹

در روایت است:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ صَوْتَ الَّذِينَ يَسْتَغْفِرُونَ بِالْأَسْحَارِ¹⁴.

همانا خداوند متعال دوست می دارد صدای (ناله) کسانی را که سحر گاهان استغفار می کنند.

7- وَ بِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ؛ «و در سحر گاهان استغفار می کردند». (ذاریات: ۱۸)

امام صادق (ع) فرمود:

إِنَّ مَنْ اسْتَغْفَرَ فِي وَفْتِ السَّحَرِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الْآيَةِ¹⁵
هر کس هنگام سحر استغفار کند، از اهل آیه وَ بِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ به شمار می آید.

8- خداوند متعال می فرماید:

يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ * قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا * نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا * أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا * إِنَّا سَنُلْقِي

مستدرک الوسائل، حسین نوری، ج ۱۲، ص ۱۴۶

14

15. میزان الحکمه، ج ۷، ص ۲۴۹

عَلَيْكَ قَوْلًا نَقِيلًا * إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ
قِيلًا * إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا * وَاذْكُرِ اسْمَ
رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا (مزم: ۱ - ۸)

ای جامه به خود پیچیده! شب را جز کمی به پاخیز. نیمی
از شب را یا کمی از آن کم کن یا بر نصف آن بیفزای
قرآن را با تأمل و دقت بخوان. چرا که ما به زودی
سختی سنگین به تو القا خواهیم کرد. به یقین نماز و
عبادت شبانه گامی استوارتر و گفتاری پایدارتر است؛
زیرا تو در روز تلاش مستمر و طولانی خواهی داشت [و
عبادت شبانه به تو نیرو می‌بخشد]. نام ورود گارت را یاد
کن و تنها به او دل ببند.

9- خداوند در توصیف مؤمنان واقعی می‌فرماید:
تَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ * فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ
قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (سجده: ۱۶ و ۱۷)

پهلوهایشان از بسترها دور می شود [و شبانگاه به پا می خیزند و رو به درگاه خدا می آورند] و پروردگار خود را با بیم و امید می خوانند و از آنچه به آنان روزی داده ایم، انفاق می کنند. هیچ کس نمی داند چه پاداش های مهمی که مایه روشنی چشم هاست، برای آنها نهفته شده، به پاداش کارهایی که انجام می دادند.

10- إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ * آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ * كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ * وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (ذاریات: ۱۵-۱۸)

به یقین پرهیزکاران در باغ های بهشتی و میان چشمه ها قرار دارند و آنچه پروردگارشان به آنها بخشیده، دریافت می دارند؛ زیرا پیش از آن [در سرای دنیا] از نیکوکاران بودند. آنان کمی از شب را می خوابیدند و در سحرگاهان استغفار می کردند .

11- خداوند خطاب به پیامبر گرامی (ص) می‌فرماید:

(وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا) (اسراء: ۷۹)

و پاسی از شب را از خواب برخیز و قرآن [و نماز] بخوان. این یک وظیفه اضافی برای توست. امید است پروردگارت تو را به مقامی درخور ستایش برساند.

12- إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَ نِصْفَهُ وَ ثُلُثَهُ وَ طَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ^{۱۶} پروردگارت می‌داند که تو و گروهی از آنان که با تواند، نزدیک دو سوم از شب یا نصف یا یک سوم آن را به پا می‌خیزید [و به عبادت می‌پردازید].

13- وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَ سَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا (دهر: ۲۶)

مزمل: ۲۰

پاسی از شب را برای او سجده کن و مقداری طولانی از شب، او را تسبیح گوی.

13- لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ

اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ (آل عمران: ۱۱۳)

آنها یکسان نیستند؛ [زیرا] گروهی از اهل کتاب [به حق

و ایمان] قیام می کنند و پیوسته در اوقات شب، آیات

خدا را می خوانند. در حالی که سجده می کنند.

مقصود از اهل کتاب کسانی اند که به اسلام ره یافتند و

در سحر تهجد دارند و کتاب خدا را می خوانند و سجده

می کنند؛ یعنی به نماز شب می ایستند.

14- والفجر و لیال عشر والشفع و الوتر

در سوره الفجر (آیه 3) آمده است که: سوگند

به شفع و سوگند به وتر. (کلمات شفع و وتر را

معانی مختلفی کرده اند که از جمله معانی،

شفع اشاره به نماز دو رکعتی و وتر نماز یک

رکعتی در این فریضه الهی است.

15- در قرآن مجید از پاداش بزرگ و نفیسی که خداوند به زاهدان شب عنایت می کند، خبر داده، می فرماید: «فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»¹⁷ هیچ کس نمی داند که در ازای کاری که انجام داده اند، چه (پاداش مهم) و چشم روشنی ای برای آنها نهفته شده است.

خداوند خطاب به پیامبر گرامی (ص) می فرماید:
(وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا) (اسراء: ۷۹)

و پاسی از شب را از خواب برخیز و قرآن [و نماز] بخوان. این یک وظیفه اضافی برای توست. امید است پروردگارت تو را به مقامی درخور ستایش برساند.

¹⁷ سجده 17

بخش سوم: نماز شب در آیینه روایات

در حدیث قدسی آمده است: «کذب من زعم
انه یحبنى فاذا جنه اللیل نام عنی، الیس کل
محب یحب خلوة حبیبه؟» دروغ می گوید
آنکه مدعی محبت من است، ولی وقتی شب او

را فرا می‌رسد، می‌خواهد، آیا مگر نه اینکه هر عاشقی، خلوت با معشوقش را دوست دارد؟...^{۱۸}

پیامبر (ص) می‌فرماید:

مَا زَالَ جِبْرِئِيلُ يُوصِينِي بِقِيَامِ اللَّيْلِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّ خِيَارَ أُمَّتِي لَنْ يَنَامُوا¹⁹

همیشه جبرئیل مرا در به پاداری شب (شب‌زنده‌داری) سفارش می‌کرد؛ به گونه‌ای که فکر کردم خوبان امت من هرگز نمی‌خوابند.

إِنَّ دَاوُدَ (ع) سَأَلَ جِبْرِئِيلَ عَنْ أَفْضَلِ الْأَوْقَاتِ؟ قَالَ لَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّ الْعَرْشَ يَهْتَزُّ فِي الْأَسْحَارِ²⁰

حضرت داود نبی (ع) از جبرئیل امین پرسید: «برترین لحظه‌ها کدام است؟» جبرئیل گفت: «نمی‌دانم جز به

¹⁸ <http://salatblog.mihanblog.com/post/44>

¹⁹ بحار الانوار، ج ۷۶، ص ۳۳۳

²⁰ میزان الحکمه، ج ۷، ص ۲۴۹

این مقدار که عرش خداوند هنگام سحر به جنبش
درمی آید. »

امام صادق (ع) از پدرانش از رسول خدا (ص) نقل
می فرماید:

كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ... وَ عَيْنٌ بَاتَتْ
سَاهِرَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ²¹

هر چشمی در روز قیامت گریان است، مگر سه چشم..
. و چشمی که در راه خدا بیدار بوده است.

امام حسن عسکری (ع) می فرماید:

إِنَّ الْوُصُولَ إِلَى اللَّهِ سَفَرٌ لَا يُدْرَكُ إِلَّا بِامْتِطَاءِ اللَّيْلِ²².

سیر الی الله و وصول به خدای سبحان، سفری است که
مرکب راهوار آن، شب زنده داری است.
پیامبر (ص) می فرماید:

²¹. وسائل الشیعه، حر عاملی، ج ۷، صص ۷۵ و ۷۶

²². بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۹

يَا عَلِيُّ، ثَلَاثُ فَرَاحَاتٍ لِلْمُؤْمِنِ فِي الدُّنْيَا: لِقَاءُ الْإِخْوَانِ، وَ
الْفِطَارُ مِنَ الصَّيَامِ، وَالتَّهَجُّدُ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ.²³

یا علی (ع) شادمانی ویژه مؤمنان در دنیا سه چیز است:

۱. دیدار با برادران دینی؛ ۲. روزه‌دار را میهمان

کردن؛ سحرخیزی و عبادت در آخر شب.^{۲۴}

علی (ع) می‌فرماید:

«أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ سَهْرُ الْعُيُونِ بِذِكْرِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ»^{۲۵}؛ «برترین

عبادت، شب‌زنده‌داری به یاد خدای سبحان است.»

نیز علی (ع) می‌فرماید:

«السَّهْرُ رَوْضَةُ الْمُشْتَاقِينَ»^{۲۶}؛ «شب‌زنده‌داری، بهشت و

گلزار آرزومندان است.»

نیز علی (ع) می‌فرماید:

²³ میزان الحکمه، ج ۵، ص ۴۱۷

²⁴ میزان الحکمه، ج ۵، ص ۴۱۷

²⁵ میزان الحکمه، ج ۴، ص ۵۳۷

²⁶ همان

سَهْرُ الْعِيُونِ بِذِكْرِ اللَّهِ فُرْصَةُ السُّعْدَاءِ وَنُزْهَةُ الْأَوْلِيَاءِ²⁷

شب زنده داری و به یاد خدا مشغول بودن فرصتی برای
سعادت‌مندان و تفریح اولیای خداست.

پیامبر (ص) می‌فرماید:

خَيْرُ وَقْتٍ دَعَوْتُمْ اللَّهَ فِيهِ الْأَسْحَارُ²⁸

بهترین هنگامی که می‌توانید در آن خداوند را بخوانید،
اوقات سحر است.

همچنین می‌فرماید:

إِذَا كَانَ آخِرُ اللَّيْلِ يَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ، هَلْ مِنْ دَاعٍ فَأَجِيبَهُ؟
هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِيَهُ سُؤْلَهُ؟ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ؟ هَلْ
مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ؟²⁹

هرگاه پایان شب فرا می‌رسد خدای سبحان می‌فرماید:

²⁷ همان

²⁸. وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۱۱۷

²⁹. بحار الانوار، ج ۸۴، ص ۱۶۷

«آیا دعاکننده‌ای هست [که مرا بخواند] تا جوابش دهم؟
 آیا تقاضاکننده‌ای هست [که از من بخواهد] تا عطایش
 کنم؟ آیا آمرزش خواهی هست [که از من آمرزش
 طلب کند] تا او را بیامرزم؟ آیا توبه کننده‌ای هست تا
 توبه‌اش را بپذیرم.»

پیامبر (ص) به علی (ع) می‌فرماید:

يَا عَلِيُّ صَلِّ مِنَ اللَّيْلِ وَلَوْ قَدَرَ حَلَبٍ شَاءَ وِ بِالْأَسْحَارِ فَادْعُ
 فَإِنَّ عِنْدَ ذَلِكَ لَا تُرَدُّ دَعْوَةٌ³⁰

یا علی بخشی از شب را به نماز بایست هرچند به اندازه
 دوشیدن گوسفند باشد و در هر سحر از خدا بخواه که
 در آن لحظات، دعایی رد نشود.

۱ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ النَّوْفَلِيُّ قَالَ سَمِعْتُهُ [الهادی علیه السلام]
 يَقُولُ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُومُ فِي اللَّيْلِ فَيَمِيلُ بِهِ النَّعَاسَ يَمِينًا
 وَشِمَالًا وَقَدْ وَقَعَ ذَقْنُهُ عَلَى صَدْرِهِ فَيَأْمُرُ اللَّهَ تَعَالَى أَبْوَابَ

³⁰ بحار الانوار، ج ۸۷، ص ۱۶۷؛

السَّمَاءِ فَتَنْفَتِّحْ، ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَنْظُرُوا إِلَى عَبْدِي مَا يُصِيبُهُ فِي التَّقَرُّبِ إِلَيَّ بِمَا لَمْ أَفْتَرِضْ عَلَيْهِ رَاجِئاً مِنِّي لِثَلَاثِ خِصَالٍ: ذَنْباً أَغْفِرُهُ لَهُ، أَوْ تَوْبَةً أَجِدُّهَا لَهُ، أَوْ رِزْقاً أَزِيدُهُ فِيهِ، إِنْ شَهِدُوا مَلَائِكَتِي أَنِّي قَدْ جَمَعْتُهُنَّ لَهُ. [تَهذِيبُ
الاحكام 2: 130 ح 460]

از امام هادی علیه السلام شنیدم که می فرمود: بنده خدا شب از خواب برمی خیزد و چرتش می گیرد و به راست و چپ متمایل می شود و گاهی چانه اش به طرف سینه اش می افتد، پس خداوند متعال دستور می دهد درهای آسمان گشوده می شود، به فرشتگان می فرماید: به بنده ام نگاه کنید بخاطر چیزی که واجب نکرده ام این چنین خود را برای تقرب به من به زحمت انداخته است، به امید یکی از سه حاجت: گناهی که آن را برای او ببخشایم، توبه ای که برای او تجدید کنم، یا روزی او را زیاد کنم. آگاه باشید ای فرشتگان من که هر سه را برای او روا کردم.

پیامبر اکرم (ص): بورك لامتی فی بکورها^{۳۱}
آفرین بر امت من بر سحر خیزی آنان.
🌹 رکعتا الفجر خیر من الدنیا و ما علیها^{۳۲}:
دو رکعت نماز صبح بیش از تمام دنیا و هر چه
روی آن است ارزش دارد.

امام علی علیه السلام فرمودند:
سَهْرُ اللَّیْلِ شِعَارُ الْمُتَّقِينَ وَ شِمَّةُ الْمُشْتَاقِينَ؛
بیداری شب شعار پرهیزکاران و منش مشتاقان است.
[میزان الحکمه 2: 1376 ح 8953]

هر سه حاجتش را دادم
امام هادی علیه السلام فرمودند:
إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُومُ فِي اللَّيْلِ فَيَمِيلُ بِهِ النَّعَاسَ يَمِينًا وَشِمَالًا وَ
قَدْ وَقَعَ ذَقْنُهُ عَلَى صَدْرِهِ فَيَأْمُرُ اللَّهُ تَعَالَى أَبْوَابَ السَّمَاءِ

<http://asemanitarindel.blogfa.com/post/17>³¹

همان³²

فَتَنْفَتْحْ، ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَنْظُرُوا إِلَى عَبْدِي مَا يُصِيبُهُ فِي
التَّقَرُّبِ إِلَيَّ بِمَا لَمْ أَقْترِضْ عَلَيْهِ رَاجِئاً مِنِّي لِثَلَاثِ خِصَالٍ:
ذَنْباً أَغْفِرُهُ لَهُ، أَوْ تَوْبَةً أَجَدِّدُهَا لَهُ، أَوْ رِزْقاً أَزِيدُهُ فِيهِ،
إِشْهَدُوا مَلَائِكَتِي أَنِّي قَدْ جَمَعْتُهِنَّ لَهُ؛

بنده خدا شب از خواب برمی خیزد و چرتش می گیرد
و به راست و چپ متمایل می شود و گاهی چانه اش به
طرف سینه اش می افتد، پس خداوند متعال دستور می
دهد درهای آسمان گشوده می شود، به فرشتگان می
فرماید: به بنده ام نگاه کنید بخاطر چیزی که واجب
نکرده ام این چنین خود را برای تقرب به من به زحمت
انداخته است، به امید یکی از سه حاجت: گناهی که آن
را برای او ببخشایم، توبه ای که برای او تجدید کنم، یا
روزی او را زیاد کنم. آگاه باشید ای فرشتگان من که
هر سه را برای او روا کردم.

[تهذیب الاحکام 2: 130 ح 460]

زیور آخرت

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْمَالُ وَالْبُنُونُ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَمَانُ رَكَعَاتٍ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ وَالْوَتْرُ زِينَةُ الْآخِرَةِ، وَقَدْ يَجْمَعُهَا اللَّهُ لِأَقْوَامٍ. [بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۰.]

امام صادق علیه السلام فرمود: ثروت و فرزندان، زیور زندگی دنیایند، و هشت رکعت نماز در آخر شب و یک رکعت نماز «وتر» زیور آخرتند، که گاهی خدا همه آن زیورها را برای عده ای جمع می کند.

چرا ابراهیم خلیل خدا شد؟

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ، وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ. [بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۴.]

جابر بن عبدالله انصاری می گوید: از رسول خدا صلی
الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: خداوند متعال
ابراهیم علیه السلام را جز بخاطر دو کار دوست و خلیل
:خود انتخاب نکرد
1.. اطعام دادنش

2.. نماز شب خواندنش هنگامی که مردم خوابند

برتر از دنیا و آنچه درش است!

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: رَكْعَتَانِ يَرْكَعُهُمَا
إِبْنُ آدَمَ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا،
وَكُلُّهُمَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَفَرَضَتْهُمَا عَلَيْهِمْ. [كنز العمال،
[.۷/۲۱۴۰۵]

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: دو رکعت
نمازی که انسان در دل آخر شب بخواند از دنیا و آنچه

در آن است بهتر است. و اگر بر اَتمّ دشوار نبود آن
دو رکعت را بر آنان واجب می کردم.

یک رکعت هم که شده بخونید!

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: عَلَيْكُمْ بِصَلَاةِ
اللَّيْلِ وَلَوْ رُكْعَةً وَاحِدَةً، فَإِنَّ صَلَاةَ اللَّيْلِ مِنْهَا عَنْ الْإِثْمِ،
وَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، وَتَدْفَعُ عَنْ أَهْلِهَا
حَرَّ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ... [كنز العمال، ۷/۲۱۴۳۱].

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بر شما باد به نماز
شب اگرچه یک رکعت باشد، زیرا نماز شب انسان را از
گناه باز می دارد، و خشم پروردگار را (نسبت به انسان)
خاموش می کند و سوزش آتش را در قیامت از انسان
دفع می کند.

آثار نماز شب و کفاره گناهان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: عَلَيْكُمْ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ دَأْبُ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ، وَإِنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ قُرْبٌ إِلَى اللَّهِ، وَمِنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ، وَتَكْفِيرُ السَّيِّئَاتِ وَمَطْرَدَةٌ الدَّاءِ فِي الْجَسَدِ. [بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۳].

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بر شما باد به نماز شب، زیرا آن روش شایستگان پیش از شماست، و بیداری شب انسان را به خدا نزدیک می کند، و از گناه باز می دارد و گناهان را می پوشاند، و بیماری را از بدن می زداید.

فواید نماز شب

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قِيَامُ اللَّيْلِ مُصِحَّةٌ لِلْبَدَنِ، وَ مَرْضَاءٌ لِلرَّبِّ عَزَّ وَجَلَّ، وَ تَعَرُّضٌ لِلرَّحْمَةِ وَ تَمَسُّكٌ بِأَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ. [بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۴].

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: بیداری شب باعث سلامتی بدن و خشنودی پروردگار بزرگ و در معرض رحمت و لطف خدا قرار گرفتن و چنگ زدن به اخلاق پیامبران است.

آ.

نماز شب و نور خدا

سُئِلَ عَلَىُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا بَالُ الْمُتَهَجِّدِينَ بِاللَّيْلِ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ وَجْهًا؟ قَالَ: لِأَنَّهُمْ خَلَوْا بِرَبِّهِمْ فَكَسَاهُمُ اللَّهُ مِنْ نُورِهِ. [بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۹].

امام صادق علیه السلام فرمود: از امام سجاد سؤال شد: چگونه است که شب زنده داران از خوش سیماترین مردمند؟ امام علیه السلام فرمود: زیرا آنها با خدای خود خلوت می کنند و خدا آنها را با نورش می پوشاند.

ضمانت روزی

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَذِبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ
يُصَلِّيُ صَلَاةَ اللَّيْلِ وَهُوَ يَجُوعُ إِنَّ صَلَاةَ اللَّيْلِ تَضْمِنُ رِزْقَ
النَّهَارِ. [همان، ص ۱۵۴.]

امام صادق علیه السلام فرمود: دروغ گفته کسی که
گمان کند نماز شب می خواند و گرسنگی می کشد
، زیرا نماز شب غذای روز را ضمانت می کند
درجات نماز شب

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ رَزَقَ صَلَاةَ اللَّيْلِ
مِنْ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ قَامَ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ مُخْلِصًا فَتَوْضًا وَضُوءًا سَابِغًا
وَصَلَّى لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِنِيَّةٍ صَادِقَةٍ وَقَلْبٍ سَلِيمٍ وَبَدَنٍ خَاشِعٍ
وَعَيْنٍ دَامِعَةٍ جَعَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلْفَهُ تِسْعَةَ صُفُوفٍ
مِنَ الْمَلَائِكَةِ فِي كُلِّ صَفٍّ مَا لَا يُحْصَى عَدَدُهُمْ إِلَّا اللَّهُ
تَعَالَى أَحَدُ طَرَفَيْ كُلِّ صَفٍّ فِي الْمَشْرِقِ وَالْآخِرُ
بِالْمَغْرِبِ، قَالَ: فَإِذَا فَرَّغَ كَتَبَ لَهُ بِعَدَدِهِمْ دَرَجَاتٍ.]

بحارالانوار ج ۸۷، ص ۱۳۷.]

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: به بنده ای که نماز شب نصیب شده، هنگامی که برای خدا بیدار شود و وضو بگیرد وضوی کامل، و با نیت خالص و قلب سالم و بدن خاشع و چشم گریان برای خدا نماز بخواند خداوند پشت سر او نه صف از فرشتگان را به صف می کند که جز خدا کسی نمی تواند آنها را شمارش کند، که یکطرف هر صف در مشرق و طرف دیگر در مغرب است. هنگامی که او نماز را تمام کند خدا به تعداد آن فرشتگان برای او درجه و ثواب می نویسد

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ: أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ رَجُلٍ يَقُومُ فِي آخِرِ اللَّيْلِ يَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالْقِرَاءَةِ، قَالَ: يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ إِذَا صَلَّى بِاللَّيْلِ أَنْ يُسْمِعَ أَهْلَهُ لِكَيْ يَقُومَ

النَّائِمُ وَ يَتَحَرَّكُ الْمُتَحَرِّكُ. [بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۰۹]

علی بن اسباط از امام صادق علیه السلام: در مورد مردی که آخر شب برمی خیزد و صدایش را در قرائت بلند می کند، پرسید: امام علیه السلام فرمود: شایسته است انسان وقتی نماز شب می خواند صدایش را به خانواده اش برساند تا آنکه خواب رفته بیدار شود و آنکس که می خواهد حرکت کند، حرکت کند.

نماز شب خانوادگی
عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: إِذَا أَيْقَظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنْ اللَّيْلِ وَصَلَّى كُتِبَا مِنَ الذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَ الذَّاكِرَاتِ.
[بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۸]

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هنگامی که مرد

(از خواب بیدار شود و) خانواده اش را از خواب بیدار کند و نماز بخوانند خدا آنها را جزء مردان ذاکر و زنان بسیار ذاکر می نویسد [اشاره است به آیه ۳۵ سوره احزاب.]

که خداوند در قرآن از آنها نام برده و برای آنها پاداش (بزرگ و غفران آماده کرده است).

قنوت طولانی نماز وتر

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَطَوَّلُكُمْ قُنُوتًا فِي الْوُتْرِ
أَطَوَّلُكُمْ رَاحَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الْمَوْقِفِ. [همان، ص ۲۸۷]

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: آسوده ترین شما در توقفگاه قیامت کسی است که قنوت نماز وتر او طولانی تر باشد

با دست راست تسبیح و با دست چپ قنوت بگیر

قالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اسْتَغْفِرِ اللَّهَ فِي الْوُتْرِ سَبْعِينَ
 مَرَّةً، تَنْصِبُ يَدَكَ الْيُسْرَى وَتَعِدُّ بِالْيَمْنَى الْأَسْتِغْفَارَ. وَكَانَ
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَسْتَغْفِرُ فِي الْوُتْرِ سَبْعِينَ
 مَرَّةً وَيَقُولُ: «هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ النَّارِ» سَبْعَ مَرَّاتٍ. [
 بحار الأنوار، ج ٧٨، ص ٢٨٧].

امام صادق علیه السلام فرمود: در نماز وتر هفتاد بار
 استغفار کن در حالی که دست چپ را (مقابل صورت)
 بلند کرده و با دست راست استغفار را می شماری. و
 رسول خدا صلی الله علیه و آله هم در نماز وتر هفتاد بار
 استغفار می کرد و هفت بار می گفت: «هذا مقام العائذ
 بك من النار». یعنی این جایگاه کسی است که از آتش
 به تو (خدا) پناه آورده است

نماز شب قرض را دا می کند

: - قال الامام الصادق - علیه السلام

.صلاة اللیل تقضى الدین

امام صادق - علیه السلام - فرمود: نماز شب سبب اداء

.شدن قرض و دین می شود

«ثواب الأعمال، ص 42»

نماز شب روزی را ضمانت می کند

: - قال الامام الصادق - علیه السلام

کذب من زعم أنه یصلی صلاة اللیل و هو

.یَجُوعُ، إِنَّ صَلَاةَ اللَّیْلِ تُضْمِنُ رِزْقَ النَّهَارِ

امام صادق - علیه السلام - فرمود: دروغ گفته است

کسی که گمان کند نماز شب می خواند و گرسنگی

می کشد، زیرا نماز شب روزی در روز را ضمانت می

کند.

«وسائل الشیعه، ج 3، ص 271»

محبوب الهی

: - قال الامام الباقر - علیه السلام

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ ... الْمَسَاهِرَ بِالصَّلَاةِ

امام باقر - علیه السلام - فرمود: خداوند دوست

دارد کسی را که با نماز خواندن، شب زنده داری می

کند.

«بحار الانوار، ج 76، ص 60»

نماز شب ادم ذلیل را عزیز می کند

: - قال النبی - صلی الله علیه و آله

عليكم بقیام اللیل ... يُعَزُّ بِهِ الذَّلِيلُ

پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - فرمود: به نماز شب

إهتمام کنید که فرد ذلیل به کمک آن عزیز می گردد

«کتاب التَّهَجُّد، ص 185»

نماز شب قدرت بدنی می آورد

: - قال رسول الله - صلى الله عليه و آله

.قيام الليل قُوَّةٌ في الجوارح

پیامبر اکرم - صلى الله عليه و آله - فرمود: نماز شب

اعضای بدن را نیرومند می سازد

«كتاب التَّهَجُّد، ص 184»

نماز شب درد را می برد

: - قال رسول الله - صلى الله عليه و آله

عليكم بصلاةِ الليلِ فَإِنَّهَا سَنَةٌ نَبِيكُمْ وَ دَأْبُ

.الصالحينَ قَبْلَكُمْ وَ مُطْرَدَةُ الدَّاءِ عَنِ أَجْسَادِكُمْ

رسول خدا - صلى الله عليه و آله - فرمود: نماز شب

بخوانید که همانا آن سنت پیامبرتان و شیوه صالحین از

قبل شما و موجب دفع بیماری از بدن هایتان می باشد
«بحارالانوار، ج 87، ص 149»
برای تقرب به خدا از نماز شب بهتر نیست

: - قال النبی - صلی الله علیه و آله
ما أعلم شیئاً یتَقَرَّبُ بِهِ الْمُتَقَرَّبُونَ إِلَى اللَّهِ
-عَزَّوَجَلَّ أَفْضَلُ مِنْ قِیَامِ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّیْلِ
رسول خدا - صلی الله علیه و آله - فرمود: در تقرب
عبد به خداوند متعال هیچ امری را با فضیلت تر از (نماز
شب) و راز و نیاز در دل شب نمی شناسم
«کتاب التَّهَجُّد، ص 298»

نماز شب جلو گناه را می گیرد

: - قال رسول الله - صلی الله علیه و آله
إِنَّ قِیَامَ اللَّیْلِ ... مِنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ
رسول خدا - صلی الله علیه و آله - فرمود: نماز شب

عامل بازدارنده از گناه است
«بحارالانوار، ج 87، ص 123»

بخش چهارم: مردان خدا و نماز شب

در حالات مرحوم میرزا جواد ملکی تبریزی (ره)

مرحوم میرزا جواد ملکی تبریزی رحمه الله علیه هر شب
که برای تهجد از خواب بیدار می شد ضمن اجرای

دستورات و آداب برخاستن از خواب از قبیل سجده و دعا، مدّتی در بسترش صدا به گریه بلند می کرد و سپس بیرون می آمد و به اطراف آسمان نگاه می کرد و آیات

((إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

را می خواند و سر به دیوار می گذاشت و مدّتی گریه می کرد، سپس برای وضو گرفتن آماده می شد و در کنار حوض می نشست و می گریست و از هنگام بیدار شدن تا برگشتن به محل نماز چند جا می نشست و بر می خاست و گریه می کرد، وقتی که وضو می گرفت و به مصلاّیش می رسید و مشغول تهجّد می شد، دیگر حالش خیلی منقلب می شد و قابل وصف نبود، او در نمازها و مخصوصاً در قنوت آنها گریه های طولانی

داشت تا آنجا که بعضی ایشان را جزء بگائین عصر به
شمار آورده اند^{۳۳}

از شهید دستغیب نقل شده که : من با یک نفر پیرمردی
لاری مصاحب بودم . فصل تابستان بود و شبها کوتاه ،
دیدم که این پیرمرد قبل از اذان صبح وضو می گرفت و
به نماز شب می ایستاد . به او گفتم این چه تقیدی است
با وجود اینکه شبها بسیار کوتاه است! شما نماز شب
می خوانی! گفتم ما را مرحوم سید عبدالحسین لاری
تربیت کرده و گفته است : نباید نماز شبتان ترک شود!
لذا ما مقید هستیم که نماز شبمان ترک نشود^{۳۴} .

علامه طباطبائی فرمود : زمانی که در نجف بودم ،
روزی در مدرسه ایستاده بودم که مرحو قاضی از آنجا

^{۳۳} طبیب دلها//صادق حسن زاده

^{۳۴} نور علم ۸ .

عبور می کرد ، چون بمن رسید دست بر روی شانه من گذاشته فرمود : ای فرزند! دنیا می خواهی نماز شب بخوان و آخرت می خواهی نماز شب بخوان^{۳۵} .

ملا محمد تقی مجلسی (پدر علامه مجلسی)
پدر علامه مجلسی به نام ملا محمد تقی مجلسی می گوید
: بحمدلله بنده در چهار سالگی همه اینها (اصول دین و تکالیف شرعی) را می دانستم و به راهنمایی پدرم در مسجد صفا ، نماز شب می خواندم و نماز صبح را به جماعت می گذاشتم و اطفال را با آیه و حدیث نصیحت می کردم^{۳۶}

ملا عبدالله یزدی

^{۳۵} مهر تابان .

^{۳۶} نور علم دوره سوم 12 .

درباره او که نویسنده کتاب حاشیه در منطق است آمده است که: روزی وارد اصفهان شد. وقتی مقداری از شب گذشت، به همراهانش گفت که وسایل را جمع کنید تا با سرعت از شهر خارج شویم زیرا چندین بساط شراب در این شهر می بینم که چیده شده است و خدای متعال اگر عذابی نازل کند، ما هم می سوزیم. همراهان شیخ وسایل را جمع کرده و همه از شهر خارج شدند. موقع سحر که شد، شیخ گفت به داخل شهر برگردیم زیرا چندین هزار سجاده می بینم که پهن شده و نماز شب می خوانند و این جبران آن معصیتها را می کند^{۳۷}.

در عرصه عبادت و مناجات

خانم بدر السادات احتشام همسر وفادار شهید نواب صفوی در مورد حالات عبادی و عرفانی نواب اظهار می دارد: «زمانی که آقا به عبادت می پرداخت، به

^{۳۷}قصص العلماء

رکوع و سجده می رفت، زار زار می گریست و حالت
عرفانی و معنوی عجیبی پیدا می کرد که هر بیننده ای را
شگفت زده می کرد. اغلب آقا روزه بود، ولی ابراز
نمی کرد، حتی گاهی از من هم پنهان می کرد. بیشتر
اوقات بدون سحری روزه می گرفت. نماز شب ایشان
هرگز ترک نشد، صوت قرآنش هر شنونده ای را
مجدوب خود می کرد و زیارت عاشورا را هرگز
فراموش نکرد»^{۳۸}

ایه الله نائینی

ایشان فرموده بود: نماز شب را شرط اجتهاد نمی دانم
ولی بدون دخالت هم نمی دانم.

^{۳۸} صحابه صبح، ص ۶

میرزا هنگام مناجات چنان گریه می کرد که قطرات
اشک بر محاسن شریفشان جاری می شد و در قنوت
نماز شب دعای ابو حمزه ثمالی را می خواند و در موقع
نماز آشکارا رنگ رخسارش زرد می شد و لرزه بر
اندامش می افتاد .^{۳۹}

ایه الله سید هادی میلانی
همه چیز بود ، صفات و ملکات خوبی داشت ، مرد
متفکری بود . . . بسیار مودب بود . و دو زانو در مجلس
می نشست ، هیچ وقت از کسی بد گوئی نمی کرد ، حتی
از کسانی که به ایشان کم محبت بودند . عفت زبان
داشتند . بسیار محتاط در اعمال و کردار بودند . تداوم
عجیبی نسبت به نماز شب داشتند و فرزندانش را نیز به

^{۳۹} حوزه شما 77 - 76 .

شب زنده داری توصیه می کرد و می فرمود : «توفیقات
پروردگار در شب زنده داری و نماز شب است»^{۴۰}
آیه الله میرزا علی اصفهانی هسته ای^{۴۱}
مرحوم آیت الله هسته ای در طول ایام عمر نماز شب را
فراموش نکردند و اصولاً معتقد بودند، نماز شب نردبان
ترقی و تعالی همه موءمنان است . او دعای ابوحمزه
ثمالی را از حفظ در قنوت نماز وتر با چنان حالی می

^{۴۰}گلشن ابرار

ایشان اهل قریه هستان است که
در حومه شهر اصفهان واقع
شده است، از این رو
ایشان به هسته ای مشهور
گردیده اند

خواندند که بعد از نماز پیراهنشان را به خاطر خیس بودن عوض می کردند.^{۴۲}

شیخ حسنعلی نخودکی اصفهانی

حاج شیخ حسنعلی نخودکی اصفهانی از پانزده سالگی تا پایان عمرش، هر سال، سه ماه (رجب، شعبان و رمضان) را روزه می گرفت و شبها را نیز به عبادت سپری می کرد و آرام نداشت. او می گوید: در تمام عمرم تنها یک روز نماز صبحم قضا شد، پسر بچه ای داشتم که شب همان روز از دنیا رفت. سحرگاه مرا گفتند که این رنج فقدان را به علت فوت نماز صبح، مستحق شده ای، اینک اگر شبی تهجدم (نماز شبم) ترک شود، صبح آن شب، انتظار بلایی را می کشم.^{۴۳}

سید بحر العلوم

^{۴۲}مجله مبلغان

^{۴۳}نشان از بی نشانها، ج 1، ص 16 و 31

بحرالعلوم فرمود: من پس از نیمه‌های شب برای سرکشی به مدرسه می‌آیم، قدم می‌زنم، اخیراً وقتی می‌آیم، می‌بینم سحرها چراغ حجره خاموش است و همه طلبه‌ها خوابیده‌اند، و از تضرع و تهجد سحرگاهان خبری نیست، لذا من حاضر نیستم برای طلابی که تهجدت و نماز شب را ترک کنند، درس بگویم، سید علی قاضی

آیت الله نجابت می‌فرمود: "کم می‌خوابد و مکرر بیدار می‌شود مثل کسی که دنبالش کرده‌اند، این عشق، این جنون الهی مگر برای او خواب گذاشته است، بیدار می‌شود و به نماز مشغول می‌شود، اما نه چهار رکعت، نه ده رکعت و یازده رکعت که تاییست رکعت و بیشتر" و توصیه ایشان به علامه طباطبائی معروف است که "دنیا می‌خواهی نماز شب بخوان، آخرت می‌خواهی نماز شب بخوان" خودش می

گوید: "20 سال تمام است که وضو دارم و بی وضو نبوده ام، الا حین تجدید وضو و نخواییدم مگر با طهارت آبی" یک روز هم که فرزندشان از ایشان می پرسد شما چه می کنید که هر وقت می خواهید بیدار شوید، این قدر راحت بیدار می شوید؟ آیه سوره کهف را می خوانید؟ جواب می شنود که: "نه، بیدار می شوم" چون باید بیدار شوم

آقای سید محمد حسن قاضی می گوید: "روزی با یکی از برادرانم در رابطه با حالات معنوی و شب زنده داری پدرمان صحبت می کردیم. پرسیدم: شما خاطره ای در این باره دارید؟ گفت: او شب ها همیشه مشغول راز و نیاز با خدای خود بود و ستاره های شب با گریه های او آشناست. در خانه ما دو اتاق تو در تو بود که فقط یک درب بیرونی داشت. مادرم و تمامی بچه ها در این اتاق

می خوابیدند و اتاق دیگر مخصوص پدرمان بود که شب ها در آن جا استراحت می کرد. بسی از شب های طولانی که صدای گریه و زاری از آن اتاق به گوش می رسید. ولی هیچ کس جرأت بیان کردن نداشت و همیشه من در صدد این بودم که به حقیقت آن دست یابم. در یکی از شب ها با صدای گریه از خواب بیدار شدم. همه خوابیده بودند و سکوت همه جا حاکم بود و تنها صدای شیونی بود که از آن اتاق به گوش می رسید. یواشکی به سوی اتاق مزبور به راه افتادم همین که به در اتاق نزدیک شدم از سوراخ در، به درون اتاق نگاه کردم و دیدم پدرم نشسته و با حالت خاص معنوی، صورتش را با دستهایش پوشانده است و مشغول ذکر می باشد و ظاهراً دعایی را به صورت تکرار بیان می کند. با حالت اضطراب به بستر خود برگشتم و متوجه شدم مادرم بیدار شده و سراغ مرا می گیرد. همین که

مادرم را دیدم، زود انگشتش را به دهان گذاشت و مرا
به سکوت و آرامش دعوت کرد^{۴۴}

ماجرای لاتی که شاگرد مرحوم قاضی شد

ایشان (مرحوم قاضی) زمانی که در نجف زندگی می
کردند، هم محله لاتی می شوند که با تمام لاتی اش،
مرحوم قاضی را دوست داشت، این لات به قاسم
معروف بود؛ مرحوم قاضی آخر آدم ها را می دانست
ایشان به قاسم که لات محله شان بود گفت: «قاسم، مگر
محبت من را نداری، پس امشب بلند شو و قبل از نماز
صبح، نماز شب بخوان و بخواب». اگر ما می بودیم اول

منبع: کیهان- شماره 20119- 20 دی 1390

می گفتیم، نمازهای واجب را بخواند، ببینید مرحوم قاضی کجا را دیده است

قاسم می گوید: «من نماز صبح بلد نیستم، چه برسد به نماز شب؛ نمی توانم آن موقع صبح بیدار شوم، چرا که تا ظهر می خوابم.» مرحوم قاضی جواب می دهد که «تو نیت کن، من بیدارت می کنم.» بیدار کردن مرحوم قاضی مثل این نبوده است که برود درب خانه اش رو بزنند.

قاسم یک ساعتی را نیت می کند و همان ساعت هم بیدار می شود، وقتی بیدار شد دید چه حال خوشی دارد، خیلی از ماها در نماز شب بیدار می شویم؛ اما حال نداریم.

قاسم رفت وضو بگیرد و در همین که آستین ها را بالا می زد، می گفت: «خدایا در این دنیا کسانی هستند که

صدایشان برای ملائکه و تو آشناست؛ اما صدای من
«آشنا نیست، دیر به درگاهت آمده ام، مرا بپذیر
لاتی که مردم از نیم خوره غذایش برای تبرک می
بردند

قاسم بعد از این قضیه جز شاگردان آیت الله قاضی می
شود؛ به طوری که مردم نیم خورده غذایش را برای
تبرک می بردند⁴⁵

گدایی در نیمه شب

ماجرای -/1110/news/fa/aghhigh.ir/http://

لاتی که شاگرد مرحوم قاضی شد

یکی از سیره های آیت الله العظمی شیخ جعفر □ ○
کاشف الغطاء (ره) این بود که دیگران و از جمله اهل
منزل را برای نماز شب بیدار می کرده است.

در یکی از شب ها که ایشان برای تهجد و نماز ● □
شب برخاسته بود، فرزند جوانش را از خواب بیدار
کرده و فرمود: برخیز به حرم مطهر مشرف شده و در
آنجا نماز بخوانیم.

فرزند جوان که برخاستن از خواب در آن ساعتِ ●
شب برایش سخت بود، در مقام اعتذار برآمد و گفت:
من فعلاً مهیا نیستم شما منتظر من نشوید؛ بعداً مشرف
میشوم.

● پدر فرمود: نه، من این جا ایستاده ام؛ برخیز، آماده شو که با هم برویم

○ آقا زاده، به ناچار از جا برخاست و بعد از وضو گرفت، با هم راه افتادند

● هنگامی که کنار درب صحنِ مطهر رسیدند، در آن جا مرد فقیری را دیدند که نشسته و دست نیاز به طرف مردم دراز کرده است

○ □ آن عالم بزرگوار ایستاد و به فرزندش فرمود: این شخص در این وقتِ شب برای چه این جا نشسته است؟

● فرزند گفت: برای گدایی و تگدی از مردم

○ □ آقا شیخ جعفر فرمود: آیا چه مقدار ممکن است
از رهگذران، عاید او گردد؟

● فرزند گفت: مبلغ ناچیزی

○ □ مرحوم کاشف الغطاء فرمود: فرزندم! درست فکر
کن و بین این آدم برای بدست آوردن مبلغ بسیار
اندک و کم ارزش دنیا که آن را هم شاید بدست
بیاورد، در این وقت شب از خواب و آسایش خود
دست برداشته و آمده در این گوشه نشسته و دست تذلل
!به سوی مردم دراز کرده

✓ آیا تو، به اندازه این شخص، به وعده های خدا
!!! دربارہ شب خیزان و متهجدان اعتماد نداری؟

:که [در قرآن] فرموده است ✨

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ؛

هیچ کس نمیداند چه پاداش‌های مهمّی که مایه روشنی چشم هاست برای آن‌ها نهفته شده است.

گفته اند آن فرزند جوان از شنیدن این گفتار پدر ✨
زنده دل خود چنان تکان خورد و تنبّه یافت که تا آخر
عمر از شرف و سعادت بیداری آخر شب برخوردار بود
.و نماز شب او ترک نشد^{۴۶}

:مرحوم قاضی طباطبایی می گوید

شیخ محمد حسین آل کاشف الغطاء به علامه نوری
گفت: برخی شبها خواب بر من غلبه می کند و نمی

توانم بیدار شوم و نماز شب بخوانم. علامه نوری با عتاب به او گفت: چرا بیدار نمی شوی، چرا؟ حتما!
!برخیز، برخیز

سالها از این قضیه گذشت و شیخ نوری وفات یافت. ❁
پس از ساله، روزی با شیخ محمد حسین نشسته بودیم و خاطرات گذشته را باز گو می کردیم، شیخ محمد حسین گفت از آن گفتگو با علامه نوری به بعد، هر شب پیش از سحر صدای علامه در گوشم می پیچد که برخیز شیخ، برخیز شیخ، برخیز و من را برای نماز شب بیدار می کند^{۴۷}

تهجد و سحرخیزی امام خمینی رحمه الله علیه

یکی از نزدیکان امام می گوید:

، نماز شب امام خمینی هیچگاه ترک نشد. امام در بیماری، در صحت، در زندان، در خلاصی، در تبعید، حتی بر روی تخت بیمارستان قلب هم نماز شب می خواندند.

امام در قم بیمار شدند، به دستور اطبا می بایست به تهران منتقل می شدند. هوا بسیار سرد بود و برف می بارید و یخبندان عجیبی در جاده ها وجود داشت. امام چندین ساعت در آمبولانس بودند و پس از انتقال به بیمارستان قلب، باز نماز شب خواندند

شبی که از پاریس به سوی تهران می آمدند، تمام افراد در هواپیما خوابیده بودند و تنها امام در طبقه بالای هواپیما نماز شب می خواندند

:فرزند امام خمینی می گوید

شبی که از پاریس عازم ایران بودیم، امام در هواپیما برای نماز شب برخاستند و چنان می گریستند که خدمه

هوایما تعجب کرده بودند و شنیدم که پرسیده بودند:
آیا امام از چیزی ناراحت هستند؟ من گفتم که کار هر
شب امام است.

وقتی امام را از قم می بردند برای زندان [در عصر
طاغوت]، امام با حالتی نماز شب خوانده اند که یکی از
همراهان که یک سرگرد بود، به من گفت: ما شدیداً
تحت تأثیر نماز امام واقع شدیم؛ و یکی از آنها تا تهران
گریه کرده بود.^{۴۸}

تضرع در نیمه شب (آیت الله کوهستانی)

یکی از شاگردان حضرت آیت الله العظمی کوهستانی
(ره) می گوید: من در مدرسه فضل (مجاور حسینیه
آیت الله کوهستانی) حجره داشتم. آقا به ما سفارش
کرده بود هنگام خواب درب حیاط حسینیه را ببندید.

⁴⁸ حیات عارفانه فرزندان-حسن صدری مازندرانی

در یکی از شب‌ها بیدار شدم، نیمه شب بود، رفتم بینم در بسته است یا خیر؟ زمزمه ای شنیدم و جلوتر رفتم. صدا از اتاق کوچک حسینه می آمد آهسته خود را به نزدیک اتاق رساندم و از پشت پنجره نگاه کردم، دیدم مرحوم آقا جان در اتاق دیدم قدم می زند و سخت گریه و زاری می کند. مشغول خواندن یکی از دعا‌های صحیفه سجادیه بود و گاه سربه سوی آسمان می کرد و با توجه و خشوع یاالله را تکرار می نمود گویا که در و دیوار با او مشغول ذکر شده بود. این ماجرا برای من جالب توجه و عجیب بود^{۴۹}

(مرحوم شیخ حسنعلی نخودکی)

مرحوم حاج شیخ حسنعلی (رض) از دوازده تا پانزد سالگی، تمام سال، شبها را تا صبح بیدار می ماندند و روزها همه روز، به جزء ایام محرمه، با ترک حیوانی روزه می گرفتند و از پانزده سالگی تا پایان عمر پر

⁴⁹. برقله ی پارسایی، ص 100

برکتش، هر ساله سه ماه رجب و شعبان و رمضان و ایام
البیض هر سال را صائم و روزه دار بودند و شب ها تا به
صبح نمی آرمیدند^{۵۰}

مناجات خمسه عشر در سجده (مرحوم ملامحمد برغانی)

مرحوم ملامحمد برغانی (رض) در حالی که هنگام
سحر در محراب عبادت مشغول خواندن مناجات خمس
عشره در سجده بود به دست فرقه باییه به شهادت رسید.
مکرر دیده می شد که این شهید بزرگوار در فصل
زمستان، در حالی که به شدت برف می بارید به پشت
بام مسجد می رفت و مشغول تضرع و مناجات می شد و
با حالت ایستاده دست ها را به سوی آسمان بلند می

^{۵۰} نشان از بی نشان ها، ص ۱۶

کرد، تا این که برف، سراسر قامت مبارکش را سفید
پوش می کرد^{۵۱}

در حالات آقا نورالدین عراقی
شیخ الفقهاء، حضرت آیت الله العظمی اراکی، در رابطه
با مرحوم آقا نورالدین عراقی و نماز شب های ایشان این
داستان را نقل می فرمایند:

آقای نورالدین، مرد عجیبی بود. معروف بود که نماز «
شب ایشان دیدنی است. شخصی به نام سید محمود
خوانساری از اهل منبر، طالب شد که او را ببیند، چون
صدای «الْعَفُو الْعَفُو» ایشان توی کوچه می آمد و مردم
از توی کوچه گوش می گرفتند. این آقا خواست که
خود مجلس نماز شب خواندن آقا نورالدین را ببیند.

شب های ماه مبارک رمضان بود و مرحوم آقا نورالدین
از عدّه ای - از جمله از آقای خوانساری - برای افطار

^{۵۱}. سیمای فرزندگان، ج ۳، ص ۱۷۰

دعوت کرد. آقا سید محمود خودش می گوید: وقتی افطار تمام شد و همه رفتند، من نشستم، دید من بلند نمی شوم، به خدمتکارش گفتم: دو تا رختخواب بیاور. یک رختخواب خودش داشت، یکی را هم برای من آوردند.

من توی رختخواب که رفتم نخوابیدم، می خواستم سحر ایشان را ملاحظه کنم، سحر شد. دیدم که بلند شد، رفت بیرون وضو گرفت و آمد مشغول نماز شد. وقتی که رسید به «الْعَفْوُ» دیدم چنان گریه بر او مستولی شد که چندین دفعه بغض گلایش را گرفت، فکر می کرد من در خواب هستم.»

نماز شب و شیر جنگل

در نجف رسم بود که طلاب در ایام زیارتی، دسته دسته و بسیاری از اوقات با پای پیاده برای زیارت عتبات عالیات می رفتند و شب را در بین راه به جهت خواندن

نماز شب توقف کرده و هر یک در گوشه ای مشغول
نماز شب می شدند.

در یکی از سفرها آقای روحانی پیرمردی که همراه آنها
بود بیشتر فاصله گرفت و مشغول نماز شب شد. ناگهان
آقایان غرش و نعره شیری را از نزدیک شنیدند و در
صدد برآمدند که چه بکنند. دیدند شیر به سوی آن
پیرمرد می رود، گفتند: «انا لله و انا الیه راجعون» هیچ
کاری نمی توانستند انجام بدهند. شیر رفت و رفت و
رفت تا چند قدمی آن آقا ایستاد. آقا هم ظاهراً در
رکعت وتر بود، شیر چند دقیقه کنار آقا ایستاد و آقا را
نگاه می کرد. آقا هم مانند مجسمه ایستاده بود و هیچ
تکان نمی خورد، بعد از دقایقی شیر حرکت کرد و
رفت.

چون قدری دور شد، آقایان دوان دوان به خدمت آقا
رفتند و بعد از تمام شدن نماز وتر به او گفتند: آقا! از
شیر نترسیدی؟ شگفت اینکه پا به فرار نگذاشتی،

أحسنت! عجب دلِ قوی و با جرئتی داری؟ آقا فرمود:
 بله من ترسیدم، خیلی هم ترسیدم، اما دیدم با فرار کردن
 از چنگال او نجات نمی یابم، لذا به خود گفتم که پس
 چه بهتر حال که باید طعمه شیر شوم، در حال مناجات و
 راز و نیاز با قاضی الحاجات باشم. و با این حال خوب از
 دنیا بروم.

حجۃ الاسلام والمسلمین آقای تهرانی یکی از شاگردان
 آقا جریان فوق را به صورت ذیل از آیت الله بهجت
 نقل می کند: «حضرت استاد این قضیه را مکرر به این
 صورت نقل می فرمودند که: در نجف معروف شده بود
 که فلان آقا از شیر نمی ترسد و در بیابان شیر را دیده
 نترسیده است.

از خود آقا در این باره سؤال می کنند می فرماید: نه،
 من نیز خیلی از شیر می ترسم، ولی وقتی در بیابان
 مشغول نماز بودم، ناگهان شیری از بالای کوه به سوی
 من سرازیر شد، با خود گفتم: بهتر است اینک که

قدرت بر رهایی از شیر را ندارم، فکر فرار را کنار
گذارم و همچنان به نماز مشغول شوم، و چه بهتر که مرا
در حال نماز بدرد، لذا از نماز دست برنداشتم و هیچ
عکس العملی از خود نشان ندادم، تا اینکه شیر نزدیک
من آمد و دید من کاری نمی‌کنم، دورادور من گشت
و رفت!

شیخ حبیب الله و عنایت امام رضا علیه السلام
آیت الله وحید خراسانی فرمودند: مدت بیست سال در
مدرسه حاج حسن در مشهد تحت سرپرستی مرحوم
حاج شیخ حبیب الله گلپایگانی - که سالها در مسجد
. گوهر شاد امام جماعت بود - بودم

ایشان روزی به من فرمودند: مدتی در تهران مریض و
بستری شدم؛ روزی به جانب حضرت رضا علیه السلام
رو کرده، گفتم: آقا! من چهل سال تمام پشت در
صحن، در سرما و گرما، سجاده پهن کرده، نماز شب و

آقای وحید فرمودند: بیمارهای زیادی که به سرطان و
بیماریهای دیگر دچار بودند، به دست ایشان شفا
یافتند.^{۵۲}

آیت الله شیخ جواد کربلایی درباره نماز شب و گریه
های نیمه شب ایشان گفته هست: «جناب آیت الله
بهجت در جدیت در نماز شب و گریه در نیمه های
شب مخصوصاً شبهای جمعه کوشا بودند. یکی از علما
و مشاهیر به من فرمودند که: شب جمعه در مدرسه
سید(ره) در نجف اشرف در نیمه شب شنیدم که ایشان
با صدای حزین و ناله و گریه در حالی که سر به سجده
گذاشته بود مکرراً به حق تعالی عرضه می داشت

إلهی! من لی غیرک، أسأله کشف ضرّی والنّظر فی «
:أمری

معبودا! من جز تو چه کسی را دارم که از او بخواهم
رنجوری مرا بر طرف کرده و نظری به امورم نماید.
»دعای کمیل

آیت الله بهجت حتی با آن سنّ و سال برنامه روزمره
خویش را به این صورت آغاز می کردند: هر روز با
نهایت ادب به محضر مقدس #حضرت معصومه علیها
السلام شرفیاب می گردیدند. و با احترام و خضوع و
خشوع در مقابل ضریح مطهر می ایستادند و بعد
#زیارت عاشورای حضرت ابا عبدالله الحسین علیه
السلام را قرائت می کنند.

مؤلف کتاب انوار الملکوت از قول آیت الله شیخ عباس
قوچانی، وصّی مرحوم میرزا علی آقای قاضی نقل می
:کند که

آیت الله العظمی بهجت بسیار به مسجد #سهله می
رفتند و شبها تا صبح به تنهایی در آن جا بیتوته می
کردند. یک شب بسیار #تاریک که چراغی هم در
مسجد روشن نبود، در میانه شب احتیاج به تجدید وضو
پیدا کرده و برای #تطهیر و وضو به ناچار می بایست از
مسجد بیرون رفته و در محل وضو خانه که بیرون مسجد
در سمت شرقی آن واقع است وضو بسازند، ناگهان
مختصر #خوفی در اثر عبور این مسافت و در #ظلمت
محض و تنهایی در ایشان پیدا می شود، به مجرد این
خوف ناگهان #نوری همچون چراغ در پیشاپیش ایشان
پدیدار میشود!! □، ایشان با آن نور خارج می شوند و
تطهیر نموده و وضو می گیرند و سپس به جای خود بر
می گردند و در همه این احوال، آن نور در برابر ایشان
حرکت می کرده تا اینکه به محل خود می رسند آن
*«نور ناپدید می شود.!! □

هفتاد سال نماز شب

محمود مرعشی بیان داشت: پدرم ایه الله نجفی مرعشی در وصیت نامه خود خواستند تا دستمالی را که با آن اشک‌هایشان برای اباعبدالله الحسین (ع) را پاک کرده بودند و سجاده‌شان که بر روی آن ۷۰ سال نماز شب می‌خواندند و پیراهن سیاهشان برای عزاداری اباعبدالله الحسین (ع) را همراه ایشان دفن کنند.

نتیجه: خداوند به ما یک فرصت داده تا او را عبادت کنیم مخصوصاً در نیمه شبها و سحرها که نشان از معرفت و عشق الهی است که مومن از خواب بلند شود و وضو بگیرد و سجاده پهن کند و مشغول عبادت شود. و اگر بخوابد و تنبلی کنه در قیامت خیلی حسرت می‌خورد و واقعا زیان بزرگی می‌کنه. وقت برای خواب و استراحت هست. بقول دختر ایه الله سید عبدالحسین لاری که میگه شب هر وقت بیدار میشدم می‌دیدیم

پدرم داره نماز میخونه. یکبار گفتم پدر کمی هم
بخواب. گفت دخترم انقدر بخوابیم که دیگه بیدار
نشویم.^{۵۳}

^{۵۳}داستان هایی از علماء